

DOLOČANJE UPRAVIČENIH STROŠKOV PRI KALKULACIJAH CEN GJS

Mag. Matej Loncner
pooblaščen revizor
BM VERITAS REVIZIJA d.o.o.

Upravičeni stroški izvajanja GJS

- Predpisi ne določajo kaj so upravičeni stroški
- Uredba MEDO: „globe, reprezentanca, sponzorstva in donacije niso upravičeni kalkulatívni elementi cene“
- Posledica → različne interpretacije „upravičenih“ stroškov
- Praksa:
 - Upravičeni stroški so stroški, ki jih je mogoče povezati z izvajanjem GJS
 - Manj pozornosti se namenja vprašanju ali so stroški odraz smotrnega izvajanja GJS

Kaj so upravičeni stroški izvajanja GJS?

- Predstavljeni so v Elaboratih o oblikovanju cen storitev GJS
- Odraz:
 - Obstoječega standarda, kakovosti in načina izvajanja GJS
 - Obstoječe organiziranosti
 - Obstoječega načina spremljanja stroškov
 - Obstoječega načina evidentiranja storitev med dejavnostmi
 - Uporabe obstoječih pravil (ocen) o razporejanju stroškov strokovnih in skupnih služb na posamezni dejavnosti

Kaj so upravičeni stroški izvajanja GJS?

- Na podlagi teh informacij lahko presojamo o upravičenosti sprememb (povišanja) stroškov
- Presojanje upravičenosti stroškov je lahko vprašljivo:
 - ni informacij o točnosti (zanesljivosti) računovodskih informacij
 - ni informacij o tem ali je obstoječi način izvajanja in financiranja storitev
 - smotrni
 - dolgoročno vzdrženi
 - pravični z vidika medgeneracijske solidarnosti (trajnostni)

Cilj regulacije cen

- Kako na dolgi rok zagotavljati učinkovito in neprekinjeno izvajati storitve GJS
- Logika določanja upravičenih stroškov ne sme biti omejena zgolj na izvajanje storitev s čimnižjimi stroški
- Upravičeni stroški \neq najnižji stroški

Vloge občin

- so regulatorji cen
- odločajo o načinu izvajanja posameznih gospodarskih javnih služb
- odločajo o vrstah in obsegu izvajanja investicij v javno infrastrukturo
- od javnih komunalnih podjetij prejemajo »dajatve«, ki pomenijo pomemben delež odhodkov javnih komunalnih podjetij (najemnine za infrastrukturo, okoljske dajatve);
- so (so)lastnice komunalnih podjetij, kar jima daje možnost aktivno »upravljati« komunalna podjetja

Vloge občin

- Z vidika GJS poslanstvo občin ni regulacija cen GJS
- Zagotavljanje dolgoročno vzdržnega in neprekinjenega izvajanja GJS
- Skupni cilji in strategije s komunalnim podjetjem
 - Učinkovito upravljanje komunalnih podjetij
 - zagotavljanje točnih računovodskih informacij
 - način izvajanja GJS
 - Odločitve o
 - vrsti in obsegu investicij v infrastrukturo
 - standardu izvajanja GJS
- Posledica vseh teh aktivnosti so stroški izvajanja GJS

Evidentiranje stroškov

- Ustrezna organizacija stroškovnega računovodstva
- PSR 3 – Stroški po vrstah, mestih in nosilcih

število stroškovnih mest v podjetju treba prilagoditi njegovi velikosti, organiziranosti, posebnosti proizvodnje oziroma poslovanja, uporabljeni metodi razporejanja stroškov po poslovnih učinkih in oblikam kontroliranja

Organizacija stroškovnega računovodstva

- Katere računovodske informacije je treba zagotavljati?
- Kako (kje) je treba stroške »zajeti«, da bo te informacije mogoče zagotavljati?
- Koristi in stroški zagotavljanja točnih podrobnejših informacij
- Uporaba SM, SN, DN

Druge odločitve

- Interna realizacija ali spremljanje dejanskih stroškov
- Uporaba sodil
- Z vidika upravičenosti stroškov je pomembno, da so pravila dovolj podrobna in vnaprej opredeljena

Tarifni sistemi

- Ločeno zaračunavanje posameznih storitev znotraj GJS zahteva bolj podrobno spremljanje stroškov
 - Poenostavitev tarifnega sistema?
- Ločene cene izvajanja GJS po občinah zahtevajo bolj podrobno spremljanje stroškov
 - Opredelitev enotnih cen kot normno rešitev (ločene cene kot izjema)?

Učinkovito izvajanje storitev

- Če je posamezen strošek mogoče povezati z izvajanjem posamezne GJS je nujen, a ne zadosten pogoj za dokazovanje upravičenosti stroška
- Dodaten pogoj: učinkovito izvajanje storitev
- Učinkovito \neq kratkoročno najcenejše
- Treba je zagotoviti učinkovito izvajanje storitev na dolgi rok

Učinkovito izvajanje storitev

- Ali obstoječe cene za uporabo infrastrukture omogočajo financiranje izvajanja vseh potrebnih obnovitvenih investicij v infrastrukturo (in ali se te izvajajo pravočasno)?
- Kakšen način izvajanja vzdrževanja infrastrukture omogočajo obstoječe cene storitev?
 - „gašenje“ požarov ali preventivno vzdrževanje

Učinkovito izvajanje storitev

- Gašenje požarov = odprava defektov
- Visoki stroški priprave in transporta pitne vode
 - večanje vodnih izgub (posledica nepravočasnega izvajanja obnovitvenih investicij) viša stroške delovanja sistema
- Nepravočasna izvedba obnovitvenih investicij na ČN je lahko razlog za težave v delovanju ČN in s tem za izredne stroške

Učinkovito izvajanje storitev

- Stroški vzdrževanja se krijejo iz cene storitev (stroški komunale)
- Obnovitvene investicije
 - odločitve o izvedbi sprejemajo občine
 - financirajo občine
- Meja med obema ni jasna

Učinkovito izvajanje storitev

- Sodelovanje med komunalnim podjetjem in občinami lastnicami je nujen pogoj za učinkovito izvajanje storitev na dolgi rok
- Vzpostavitev ustreznega sistema upravljanja s tveganji
 - Identifikacija mogočih tveganj
 - Ocena verjetnosti nastanka in posledic v primeru realizacije za vsako posamezno tveganje
 - Opredelitev ključnih tveganj
 - Sprejem ukrepov
 - Spremljanje tveganj
- Tudi za tveganja, kjer je verjetnost nastanka zelo majhna (energetska kriza, suša, poplave, vetrolomi,...)

Učinkovito izvajanje storitev

- Ocena učinkovitosti -> „benchmarking“
 - Iskanje razlogov za odstopanja
 - Iskanje najboljših praks
- Presojanje upravičenosti stroškov izvajanja storitev

Konflikt interesov

- Občine presodijo, da določeni stroški niso upravičeni
- Posledica je nepotrditve višjih cen oz. znižanje cen storitev GJS
- Če gre za pomembna odstopanja – izguba na ravni GJS
- Pokrivanje izgube posamezne GJS v posamezni občini:
 - z dobički drugih GJS v isti občini (problem regulacije)
 - z dobički pri izvajanju storitev, ki se financirajo iz proračuna iste občine (prikrito subvencioniranje)
 - z dobički pri izvajanju GJS v drugih občinah (konflikt med solastniki)

Konflikt interesov

- Če se izguba posamezne GJS ne more pokriti – postane čista izguba družbe
- Če bi šlo za pomembne zneske – insolventnost, stečaj
- Dokapitalizacija?
- Prenos regulacije cen na državno raven?

Zaključek

- Upravičenih stroškov ni mogoče opredeliti na enostaven način
- Razumevanje problematike in iskanje skupnih rešitev (izboljšav)
- Razumevanje učinkovitosti
- Učinkovitost v luči izvajanja javnih služb

12. konferenca
komunalnega
gospodarstva

2023

BM VERITAS REVIZIJA d.o.o.
Dunajska cesta 106
1000 Ljubljana

mag. Matej Loncner, univ. dipl. ekon.
pooblaščen revizor
preizkušeni notranji revizor
državni notranji revizor
+386 (0)51 355 998

matej.loncner@bm-veritas.si
www.bm-veritas.si